

VLADIMÍR MATĚJKA

POSLEDNÍ OPONA

POSLEDNÍ OPONA

Vladimír Matějka

V malé místnosti kdesi v útrobách divadla seděli v mlžném oparu dýmu cigaret čtyři muži kolem nízkého stolu na rozviklaných lavicích. Před sebou měli tři plechovky s pivem a mlčky sledovali televizi umístěnou na držáku v levém koutě těsně pod stropem. Vzrušený hlas redaktora z ní oznamoval znepokojivé zprávy o mezinárodní situaci. Televizi zapnuli teprve před chvílí, takže nevěděli, co říkal na začátku relace, teď na ní viděli davy lidí stojících před prodejny potravin, další záběry ukazovaly prázdné regály obchodů a zákazníci nakládající zboží z přeplněných nákupních vozíků do automobilů na zaplněných parkovištích před nimi.

Vzápětí se redaktor v přímém přenosu ptal premiéra země, aby se vyjádřil k současným událostem. Ten uklidňoval obyvatelstvo, že potravin je dost, nebezpečí válečného konfliktu bezprostředně nehrozí a na zítra je svolána Rada bezpečnosti. V závěru potom všechny ubezpečil, že armáda je připravena odrazit jakýkoliv nepřátelský útok a následně zasadit útočníkovi drtivý protiúder. A jako na důkaz jeho slov se na obrazovce objevily kolony vojenských vozidel táhnoucí za sebou děla, rakety a na podvalnících tanky směřující k hranicím.

„Zase další lži,“ zavrčel štíhlý muž středního věku a odhrnul si z čela plavé vlasy padající mu do očí. „Ti redaktoři nám přestanou lhát snad leda až v hrobě. Mají nás všechny za blbečky, kteří jim na všechno naletí. Vypněte ten krám! Kdo se na to má dívat?“

„Ať tě to, Ziko, ani nenapadne!“ vykřikl jeho soused nespouštěje oči z televize, ládující se oříšky ze šustícího pytlíku, a jeho obézní tělo se celé napjalo. „Proboha, snad tam na mě také něco zbyde, snad to

všechno nevykoupí. Slyšel jsem, že stát má zásoby potravin pro lidi jen na den a půl...“

„Menší dieta ti, Absolone, jen prospěje,“ změřil si ho opovržlivě Zika.

„Já osobně si myslím,“ ozval se z protější lavice mladík s velkýma očima a mírným předkusem, „že i na Titaniku byli někteří pasažéři, kteří byli až do konce přesvědčeni, že se loď nepotápí a všechen ten zmatek kolem je jen výsledek snahy kapitána a posádky je šikanovat.“

„Nech si ty rozumy, Mateo. Kdybys byl tak chytrý, za jakého se vydáváš, tak by tě z té školy nevyhodili,“ pustil se do něho Zika, jehož popudil smích ostatních. Snad by se na něho i vrhl, kdyby se neotevřely dveře a do místnosti nevstoupil mistr scény, starší muž s brýlemi, rezavou bradkou v modrém ošuntělém pracovním plášti.

„Tak, mládenci, vstávejte. Představení za chvíli končí a nás čeká dlouhá robota. Šéf mi oznámil, že zítra se bude mimořádně hrát ve městě B..., takže ještě dnes musíme všechny dekorace rozebrat, naložit na nákladák a převést do tamního divadla. Mají tam být postaveny nejpozději do zítřejšího poledne, aby herci stihli ještě před představením zvukovou zkoušku.“

„No, to tedy máme radost,“ ulevil si Zika. I ostatní tento požadavek zaskočil, protože zítra mělo být volno, ale před mistrem se neodvážili nic říct. Ten pohlédl na stůl, uviděl plechovky a obrátil se k vysokému, kostnatému muži, jenž odpočíval přímo pod televizí.

„Doufám, Donáte, že jsi nepil?“

„Neboj se, mistře, nechci přijít o papíry.“

„Tak šup, šup. A vyvětrejte si tady, vždyť se tu nedá dýchat.“

Donát odcházel poslední, otevřel sklepní okénko, a když chtěl jít za kolegy, kteří mezitím zmizeli na kovovém schodišti, hlasatelka oznamovala, že se uzavírají dálnice a některé mezinárodní silnice, na kterých se zřizují náhradní letiště. Vjezd na ně mají povolen jen armádní a záchranářská vozidla.

Ulevil si tím nejsprostějším výrazem, který znal, ale potom si řekl, tím líp, nikam se nepojede, mají po představení.

Vyběhl po schodech nahoru, prodral se přeplněnou chodbou k hledišti, kde už bouřil potlesk. Přidal se k druhům stojícím v temném koutě a čekajícím, až se budou moci dát do práce. Se smíšenými pocity sledovali herečky a herce, jak se klanějí, navzájem se objímají a přijímají od fanoušků kytice. Opona šla třikrát nahoru a dolů. Donát a Zika využili této volné chvíle, vytáhli mobilní telefony a pokoušeli se dovolat. Donát své manželce a Zika milence. Oba bez úspěchu.

Mateo spolu s Absolonem vybírali z bedny za nimi náradí, akuvrtačky, klíče na matky, páčidla a pro případ, že by něco nešlo od sebe, kladiva. Ani nezpozorovali, jak kolem nich prošli herci a najednou bylo jeviště prázdné.

Pustili se do práce, povolovali šrouby a rozebírali konstrukce pod pečlivým dohledem mistra.

„Opatrně, chlapi. Spojovací materiál dávejte tady do krabice, ať se nic neztratí,“ nabádal je.

Donátovi zazvonil telefon a on hned poodešel do kouta, odkud se vzápětí ozval vzrušený šepot. Jeho kolegové mohli zaslechnout, jak ho manželka hystericky žádala, aby se okamžitě vrátil domů, zaklínala ho

děťmi i jejich láskou, a on, když ho občas pustila ke slovu, jí celkem bezúspěšně vysvětloval, že to momentálně nejde, že musejí jet do B...

Asi byl docela rád, když se na něho obořil mistr, aby šel okamžitě dělat, a on musel hovor ukončit. Jindy nebyl mistr tak přísný, ale přišel mezi ně manažer a zároveň náměstek ředitele divadla a před ním si nemohl dovolit tento nešvar tolerovat. Náměstek si sem zřejmě odskočil z divadelního klubu, kde oslavovali úspěch představení.

„Chlapi, musíte tam být v poledne, tak sebou pohněte...,“ začal žoviálně, ale Donát ho hned přerušil.

„Neslyšel jste, že dálnice je zavřená? To se nedá stihnout.“

„Dálnici nepotřebujete, když pojedete objížděkou přes...“

„Objížděkou? Viděl jste v televizi ty stojící kolony? Vždyť ani herci se tam nedostanou.“

„O herce se nestarejte. Ti tam za hodinu letí letadlem. To už je zařízení.“ Poodešel k mistrovi a nařídil mu: „A ať naloží také bedny s kostýmy. Vyzvedněte si je v kostymérně.“

Už odcházel, ale Donátovy námitky ho asi tak popudily, že se k nim ještě vrátil.

„Pokud tam nebudete včas a představení se kvůli tomu neuskuteční, veškeré náklady i ušlý zisk vás nechám zaplatit. Ostatně, máte to ve smlouvě, co jste podepsali. Jasné?“ S těmi slovy je opustil.

„Slyšeli jste, chlapi,“ neodpustil si mistr poznámku tak, aby to manažer ještě zaslechl. „Pořádně zaberte, ať můžete vyjet co nejdříve. A do bedny se spojovacím materiálem dejte i těch pár věcí rekvizitářů, ať s námi nemusejí.“

„Vy s námi nepojedete?“ zeptal se ho Zika.

„Ne. Mám tu vůz a chci se ještě zastavit doma.“

„Nemohl bych...“, začal Donát, ale mistr asi tušil, co chce říci, a rychle ho přerušil.

„Mám to při cestě. A mě nepotřebujete, věřím, že to zvládnete sami.“

„No jo, co je povoleno královi, není povoleno kmánovi,“ zašeptal mu Zika a škodolibě se zasmál.

Práce jim šla rychle od ruky, už jen proto, že se do ní pustili se špatně skrývaným vztekem. Vztekem na manažera, na herce, jejichž veselé povykování posílené alkoholem bylo slyšet až sem, a vůbec na celé divadlo.

„Donáte, běž pro nákladák a přistav ho k rampě,“ přikázal mistr, když už zbývala rozebrat poslední stěna. „Já to s Mateem zvládnou a vy dva, Ziko s Absolonem, můžete už stěhovat.“

Zika s Absolonem si přivezli vozík, na něj naskládali rozebrané díly kulis a spolu se stolky a židlemi je odvezli. Zanedlouho na scéně poznali podle vzniklého studeného průvanu, že se otevřely velké dveře nakládací rampy v zadní části divadla.

„Potřebujeme ještě jeden vozík,“ řekl Mateo mistrovi, když dokončili své dílo a setřeli si z čela pot.

„Jeden jsem viděl stát u maskérny, dojdi tam pro něj.“

„Jak se tam, proboha, mohl dostat?“ zakroutil hlavou a rychle se za ním vydal do změní chodeb.

Když se s ním vracel nazpátek, zastoupila mu cestu vedoucí kostymérka, starší žena plnoštíhlé postavy, s dost našťvaným výrazem ve tváři.

„To jedete pro naše košíky?“ zeptala se ho konfrontačním tónem.

„Zatím nakládáme kulisy...“

„To snad nemyslíte vážně? Nemůžu odjet, dokud se nepřesvědčím, že naše košíky jsou bezpečně uloženy na cestu a šofér, se kterým máme jet, už na nás netrpělivě čeká.“

„Bohužel, je mi líto...“

„Sám náměstek Bínert mi slíbil, že budeme obslouženy přednostně!“

„Musíte se obrátit na našeho mistra, já jsem jen obyčejný dělník.“

„Také že to udělám, ale ne na mistra,“ žena vytáhla telefon a hned volala. Ještě od ní neudělal ani deset kroků a už slyšel, jak na dotyčného spustila proud stížností.

Došel na scénu, mistr stál uprostřed, u ucha držel mobil a jen říkal: „...ano, jistě, pane náměstku..., zařídím..., spolehněte se..., už tam jedeme.“

Sotva mistr ukončil hovor, obrátil se na něho.

„Co jsi tam měl za výstup?“

„Jaký výstup? Jen jsem se jí snažil slušně vysvětlit, že momentálně máme jinou práci.“

„Pamatuj si, že tito lidé považují za slušnost, jen když jim říkáš: »Ano, máte pravdu, hned to uděláme.« Každá jiná odpověď je pro ně trestuhodná drzost.“

„Však se nezblázní.“

S vozíkem se vrátil Zika s Absolonem.

„Výborně,“ přivítal je mistr. „Jedeme do kostymérny pro ty jejich košíky.“

V čele kolony šel mistr, chodby už byly našťěstí poloprázdné, vyjeli nákladním výtahem do prvního patra a tam už na ně čekaly kostymérky. Podle jejich přání naložili rozměrné košíky, bedny a truhly na vozíky a jeli s nimi k nákladáku. U něho netrpělivě přecházela jejich šéfová.

„To je dost! Ty kulisy a nábytek, co máte vepředu, musí ven a na jejich místo dejte naše věci. Nemůžete míchat naše drahé kostýmy mezi ty vaše krámy.“

„Já myslel, že pospícháte,“ chtěl odporovat Mateo, ale mistr ho okřikl.

„Neslyšeli jste, vyndejte to!“

Nezbývalo jim nic jiného než jí vyhovět a při této činnosti museli poslouchat její stále dokola se opakující monolog skládající se z jedné věty: „Ty kostýmy stály spousty peněz, nesmějí se poškodit, pozor, opatrně.“

Znervózňovalo je to, ale nemohli jí nic říci, protože u nákladáku se skřípěním brzd zastavil náměstkův kabriolet.

„Všechno v pořádku?“ zeptal se jí náměstek přehlížeje kulisáky, jako by tam vůbec nebyli.

„Teď už ano, děkuji.“

„Tak zítra v B...“

Od gum sporťáku se zakouřilo a ten se s řevem osmiválcového motoru bez tlumičů ve výfuku řítíl náměstím ke křižovatce, kde stejně efektivně zabrzdil a tam dlouho čekal s brumlajícím motorem, než se mu podařilo zařadit do jen pozvolna se pohybujícího proudu vozidel.

„A kvůli tomuto řádu nám už roky nezvýšili plat a seškrtali odměny,“ odplivl si Zika. Vedoucí garderobiérka se na něho podivně podívala, neřekla nic, bylo však na ní vidět, že o tom bude náměstka při nejbližší příležitosti informovat.

Košíky museli pevně stáhnout a připevnit popruhy ke korbě. Sama zkontrolovala, jestli jsou důkladně utažené, a potom bez rozloučení odešla k přistavenému mikrobusu, kde na ni čekaly kolegyně.

„Teda, tu bych nechtěl ani na smrtelné posteli,“ doprovodil ji k němu svým výrokem i pohledem Zika.

Nastěhovali zpátky nábytek, kulisy z rampy a teprve potom mohli pokračovat v přivázání dalších dílů dekorace.

Divadlo se vyliďňovalo, na chodbách potkávalo už jen pár lidí a i herci se konečně hnuli z divadelního klubu. Mateo právě přenášel jednu z kovových podlážek trubkového lešení, jenž mělo podle představ scénografa představovat Babylonskou věž, když se vyhrnuli ven k taxíkům.

„Vzhůru do oblak!“ křičeli někteří, jiní zase v bojové náladě halekali: „Do zbraně! Roto, za mnou! Na zteč!“

Až bouchání dvířek ukončilo jejich povyk a na zemi po nich zůstalo u zdi pár zvratků.

Ostatně, nebylo se možno divit jejich náladě. Při cestě chodbou mohli na zapnuté veliké obrazovce vidět zástupy dobrovolníků obléhajících kasárna a vojenské kanceláře a domáhajících se zbraní.

„Jen aby nevyhlásili mobilizaci,“ strachoval se Absolon, když se u ní zastavili.

„Kéž by! Alespoň bysme nemuseli do B...,“ procedil skrz zuby Donát.

„Jet tam je pořád lepší než mašírovat někde po buzerplace, pobíhat s plnou polní na cvičišti, nebo se krčit pod bubnovou palbou v nehlubokém zákopu,“ vyjádřil svůj názor Mateo.

„Na silnicích vypuklo peklo. Místo toho, aby lidé zalezli do krytů, vyhrnuli se na silnice jako šváby do kuchyně, když se zhasne,“ nedal se Donát.

„Však ty nějak projedeš,“ poplácá ho po zádech Zika. „My ti věříme, nic jiného nám také nezbývá.“

„Vybavovat se můžete potom, no tak, hoši, do práce,“ popoháněl je mistr.

Nakládku ukončili, když už v divadle skoro nikdo nebyl. Zešěřilo se, museli rozsvítit, divadlo ztichlo, jen v divadelním klubu se svítilo a oni za chvíli poznali proč.

Postávali v hloučku opíraje se o prázdné vozíky a dívali se, jak Donát, coby řidič a odpovědná osoba, kontroloval správné uložení nákladu, padlo i pár vtipů na jeho adresu a každý byl rád, že už má tu dřinu za sebou, když tu se před nákladním vozem objevil drobný muž se psem na vodítku. Na zádech měl připevněnou sedačku, ve které spíš visel, než seděl malý chlapec.

„Nikam nepojedete! Nikam nepojedete!“ začal na ně křičet.

Udiveně na něho pohlédli.

„Nikam nepojedete! Leda přes moji mrtvolu!“ a jako na potvrzení jeho slov na ně začal pes vrčet a cenit své špičáky.

Mistr seskočil z rampy a přišel k němu.

„O co vám jde, pane?“

„Neodjedete, dokud neuklidíte klub!“

„Proč bysme měli uklízet váš klub?“

„Protože ho vaši herci zaneřádili!“

„Do toho nám nic není. Obráťte se vedení našeho souboru.“

„Znečistili ho tak, že z toho uklízečka div neomdlela a já skoro taky. Nepustím vás dřív, než to dáte do pořádku!“

„Co si ten chlap dovoluje?“ rozčílil se Zika a hned seběhl po schůdkách dolů.

„Šéfe, já to s ním vyřídím.“

„Počkej,“ zadržel ho mistr a znovu se obrátil na chlápka.

„Proč si myslíte, že bysme to měli uklízet my?“

„Protože tu od vás už nikdo jiný není..., a jestli se mě jen dotknete, tak zavolám policii.“

Chlapeček, dosud spící, se pobudil a v ten okamžik se rozeřval hlasitostí blížící se siréně hlásící letecký poplach.

Mistr to vzdal a rychle se vrátil na rampu.

„Chlapi, jdem!“ rozkázal a na nic nečekaje zamířil do divadla a do klubu. V něm to vypadalo, jako by se tudy válka už přehnala. Převrácené stoly, židle, všude střepy, podlaha ulepená od piva, vína a kdoví od čeho ještě.

„Páni,“ překvapeně hlesl Mateo. „Ti tu neoslavovali konec představení, ale nejméně vítězství ve světové válce.“

„Jak se tohle může považovat za elitu národa?“ zakroutil hlavou Donát.